

Script Workshop

Slide 1:

De workshop van vandaag gaat over een organisatie die toezicht houdt op gevangenen, genaamd het Comité ter Preventie van Foltering — kortweg het CPT. We gaan bespreken wie het CPT is en wat het doel van deze organisatie is.

*Vooraleer we beginnen, kun je je hand opsteken als je vóór deze workshop al van het CPT hebt gehoord?

Slide 2:

We zijn hier en geven deze workshop, omdat onderzoekers van Trinity College Dublin in april deze gevangenis hebben bezocht en zich afvroegen hoe we best mensen in de gevangenis kunnen informeren over het CPT. Het meest gegeven antwoord was een workshop in persoon. Het doel van deze workshop is om jou te helpen meer te leren over het CPT.

Slide 3:

Vooraleer we specifiek naar het CPT kijken, laten we het even hebben over rechten.

[Discussie]

*Wat bedoelen we wanneer we praten over rechten?

*Welke rechten denk je dat je nu hebt?

Slide 4:

Sommige mensen gaan er van uit dat ze geen rechten meer hebben omdat ze in de gevangenis zitten, maar dat is niet waar – je hebt nog steeds rechten in de gevangenis. Rechten zijn basiszaken die iedereen zou moeten hebben of kunnen doen. Rechten helpen je veilig, gerespecteerd en eerlijk behandeld te worden.

De belangrijkste bronnen van mensenrechten die te maken hebben met gevangenschap in Europa zijn: het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) en de Europese Gevangenisregels.

Heb je ooit gehoord van het EVRM? Heb je ooit gehoord van de Europese Gevangenisregels?

Bijvoorbeeld, Artikel 3 van het EVRM zegt dat “Niemand mag worden onderworpen aan foltering of aan onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing”. Dit recht is heel belangrijk en we zullen er later dieper op ingaan wanneer we het over het CPT hebben.

Slide 5:

Waarom is toezicht op gevangenen belangrijk? Je weet dat er soms dingen mis kunnen gaan in gevangenen, bijvoorbeeld slechte omstandigheden zoals het eten of overbevolking, of slechte behandeling van mensen in de gevangenis. Een manier om deze problemen te voorkomen, is door bezoeken van organisaties die onafhankelijk zijn van de gevangenis. Onafhankelijkheid betekent dat de organisatie niet werkt voor de overheid of het gevangenisbestuur.

Denk jij dat het belangrijk is dat organisaties die gevangenen controleren onafhankelijk zijn van de overheid en de gevangenis? Waarom wel/ waarom niet?

Slide 6:

Er zijn organisaties in Europa die gevangenissen bezoeken om te rapporteren of rechten worden beschermd. We gaan ons richten op de organisatie die over heel Europa waakt – het CPT.

CPT is de afkorting van het Europees Comité ter Preventie van Foltering en Onmenselijke of Vernederende Behandeling of Bestrafing.

Het CPT is een **onafhankelijke** organisatie die gevangenissen en andere plaatsen bezoekt waar mensen worden vastgehouden, om ervoor te zorgen dat mensen goed worden behandeld en in goede omstandigheden leven. Dit betekent opnieuw dat het CPT niet werkt voor de overheid of het gevangenisbestuur.

Slide 7:

[Discussion]

*Waaraan denk je als je het woord ‘Foltering’ hoort?

*Wat denk je dat ‘Onmenselijke en vernederende behandeling’ betekent?

Foltering is door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens gedefinieerd als “opzettelijke onmenselijke behandeling die zeer ernstige en wrede pijn veroorzaakt”. Het verschil met onmenselijke behandeling is vooral de mate van lijden, maar het moet ook opzettelijk zijn, bijvoorbeeld om informatie af te dwingen of om iemand te intimideren.

‘Vernederende behandeling’ gaat over vernedering en het kleineren van iemand, in plaats van fysieke of mentale pijn. Net als bij onmenselijke behandeling hoeft het niet opzettelijk te zijn.

Een voorbeeld van onmenselijke behandeling kan bijvoorbeeld overbevolking in een gevangenis zijn.

Slide 8:

Er is een enquête uitgevoerd in de Penitentiaire Inrichting van Brugge waaruit bleek dat:

- 6 van de 70 mensen hadden gehoord van het CPT
- Net 8.6% van de deelnemers aan de enquête kende het CPT

Als het gaat om gevangentoezicht en mensenrechten, zijn de verwachtingen vaak vrij laag. Mensen verwachten niet dat hun ervaringen belangrijk zijn en kunnen cynisch zijn over rechten in de gevangenis.

Commented [ID1]: Should we introduce the European Court of Human Rights and explain its connection to the ECHR (EVRM)? Moreover, maybe we could first set out the definitions of the three concepts and then point out the differences and similarities?

Slide 9:

Zoals we hebben gezien, toont onderzoek aan dat veel mensen in de gevangenis nog niet van het CPT hebben gehoord, niet weten wat het doet en niet weten dat het oké is om met hen te praten. Zodra mensen meer over het CPT leren, voelen ze zich veiliger om met het CPT te praten en zijn ze vaak blij dat er iemand is die controleert hoe het in de gevangenis gaat.

Als het CPT de gevangenis bezoekt waar jij zit, kunnen ze vragen of ze met je mogen praten. Je hoeft niet te praten als je dat niet wilt. Maar je kunt er ook zelf om vragen als je dat wel wilt. Wat je aan het CPT vertelt, blijft privé. Dat betekent dat ze aan niemand anders zullen vertellen wat je hebt gezegd, tenzij jij dat goedvindt. Ze willen misschien met je praten omdat je in een deel van de gevangenis zit dat zij controleren, zoals speciale cellen. Ze kunnen ook met je praten omdat er iets met jou is gebeurd dat ze beter willen begrijpen. Of ze kiezen gewoon willekeurig mensen uit om mee te praten.

Mensen in de gevangenis weten vaak ook niet precies wat de bevoegdheden van het CPT zijn of wat het kan doen. Dit is een nog groter probleem voor mensen die de taal die in de gevangenis het meest gesproken wordt niet spreken. Veel mensen in de gevangenis vinden het niet de moeite waard om zorgen die ze hebben over de gevangenis te uiten. Al deze redenen zorgen ervoor dat mensen in de gevangenis soms niet zeker weten wat het CPT is, of dat ze met het CPT moeten praten als het hen komt bezoeken. Wanneer mensen in de gevangenis informatie krijgen over het CPT, vinden ze het vaak een goed idee dat er een organisatie is die controleert hoe mensen worden behandeld in de gevangenis.

Slide 10:

Bezoeken vinden om de 4 à 5 jaar plaats in gevangenissen verspreid over Europa, of soms vaker als er een specifieke zorg of aanleiding is. Meestal komt een klein team van 5 of 6 personen een gevangenis bezoeken. Deze mensen hebben verschillende expertises – ze kunnen artsen, juristen, psychologen, mensenrechtensdeskundigen of gevangenisdirecteuren zijn. Het CPT neemt ook tolken mee om te kunnen communiceren met mensen in verschillende talen.

Elk jaar maakt het CPT bekend welke landen ze zullen bezoeken. De specifieke data worden enkele dagen of weken voor het bezoek aan de autoriteiten doorgegeven. De precieze plaatsen waar ze zullen bezoeken worden echter niet van tevoren gedeeld en het CPT heeft het recht om alle detentieplaatsen in een land te bezoeken. Ter voorbereiding bekijken de leden van het CPT eerdere rapporten en informatie die zij hebben ontvangen van ngo's en nationale organisaties die gevangenissen bezoeken, om te bepalen welke plaatsen ze zullen bezoeken en welke onderwerpen ze zullen onderzoeken.

Tijdens hun bezoek kijkt het CPT hoe mensen worden behandeld en hoe de gevangenisomstandigheden zijn. Ze controleren bijvoorbeeld of het eten goed is, of mensen met respect worden behandeld, of er gezondheidszorg wordt geboden en hoe straffen worden uitgevoerd. **Het CPT behandelt of lost geen klachten van individuele personen op. Het CPT richt zich op de grote lijnen en algemene problemen in de gevangenis.** Het CPT probeert gevangenissen beter te maken voor alle mensen die gevangen zitten in heel Europa, nu en in de toekomst.

Tijdens een bezoek mag het CPT alle delen van de gevangenis controleren, dossiers lezen zoals medische gegevens, met elke gedetineerde privé spreken en met het personeel praten.

Slide 11:

Na elk bezoek spreekt het CPT met de overheid en schrijft het een uitgebreid verslag. Ze delen niet wat iemand in de gevangenis hen heeft verteld en gebruiken geen namen van gedetineerden in het verslag.

De overheid reageert daarna met:

- Meer informatie, en
- Een plan om de problemen op te lossen die het CPT heeft vastgesteld.

Deze rapporten worden gedeeld op de website van de Raad van Europa, maar je kunt daar mogelijk niet zelf online bij. Sommige verslagen worden meteen gepubliceerd, andere alleen als de overheid toestemming geeft.

De ideeën van het CPT helpen de regering om gevangenissen beter te maken. Andere mensenrechtengroepen kunnen de rapporten ook gebruiken om verandering te vragen.

Je kunt, als je toegang hebt tot internet, naar de website van de Raad van Europa gaan. Je kunt ook vragen of het rapport in de gevangenisbibliotheek ligt, of vragen of de bibliotheek een kopie kan aanvragen.

Slide 12:

Laatste bezoek aan gevangenissen was in april 2025.

Psychiatrische ziekenhuizen zijn bezocht in 2022 en 2024.

Het meest recente gepubliceerde rapport over gevangenissen is van 2021.

De aanbevelingen gingen over:

- Leefomstandigheden
- Zinnige activiteiten
- Aantal personeel
- Gezondheidszorg, inclusief geestelijke gezondheidszorg
- Overbevolking
- Lichamelijke mishandeling
- Geweld tussen gevangenen
- Klachtensysteem

Slide 13:

Als je je zorgen maakt over hoe je wordt behandeld of over de omstandigheden waarin je leeft, praat dan met iemand die je vertrouwt, zoals een personeelslid of je advocaat.

Je kunt ook contact opnemen met het CPT als je je zorgen maakt over je behandeling in de gevangenis, door hen een privébrief te sturen op dit adres. De gevangenisautoriteiten mogen de brief die je hebt geschreven niet lezen.

Onthoud dat je ook rechten hebt terwijl je in de gevangenis zit. Het CPT helpt om die rechten te beschermen. Jij hebt een stem – en die is belangrijk.

Commented [ID2]: Website CPT or Council of Europe? In the TV Presentation Script the website of the CPT was mentioned.

Slide 14:

Dank je wel voor jullie aandacht. Heb je nog vragen?

We gaan nu een korte enquête doen – het is geen toets, maar gewoon een paar vragen om jullie mening over de workshop te horen.